NR. 3 2014 88. ÅRGANG

Norsk Pelsdyrblad

Jubileumsfeiring i 100 side 20-27
WebSampo - et godt verktøy side 4-6
Forskning på sølvrev side 8-11

Innhold

3 Leder:
Fem løfter fra pelsdyrnæringen

4-5 WebSampo – et godt verktøy

6 Åge Bekkevold
bruker WebSampo

7 Innlandsmarked i Moelv

7 Sommer i Vestfold

8-11 Forskningsaktivitet på sølvrev

12-15 Valperesultat 2014

15 Ingen effekt på urin-pH
å forsure vannet

16-19 Aktuelt i pelsdyrgården

20-27 Riksutstillingen 2014

28-31 Veteranhjørnet: Knut Trosdahl

32 Navn på vinnere i skinntevlingen

4-5

8-11

12-15

Forsidebildet:

Pelsdyrnæringen feiret 100 årsjubileet med festmiddag i forbindelse med Riksutstillingen 2014 på Hamar.

Norsk Pelsdyrblad – Et organ for Norges Pelsdyralslag

Besøksadresse Økern Torgvei 13, 0580 Oslo
Postadresse Postboks 175 Økern, 0509 Oslo
Telefon 47 80 72 00
Telefax 22 64 35 91
E-post post@norpels.no
Ansvarlig redaktør Arild Martinsen
Grafisk produksjon 07 Media – 07.no
ISSN 0369-5255

Norsk Pelsdyrblad har enerett på gjengivelse av artikler fra Dansk Pelsdyravl og Finsk Pälstidskrift. De nevnte tidsskrifter har samme enerett for artikler i Norsk Pelsdyrblad.

Medlemskontingent i Norges Pelsdyralslag
Kr 1.000 for hvert kalenderår, inkluderer abonnement på Norsk Pelsdyrblad. Direkte abonnement i Norge kr 300, Norden og utlandet kr 350.

Annonsepriser
1/1-side kr 7.000 | 1/2-side kr 5.000 | 1/4-side kr 3.000 | 1/8-side kr 2.000 | 1/16-side kr 1.500 | Tillegg for utfallende kr 500 | Løst bilag inntil 4 sider kr 14.000 | Rubrikkannonse: gratis | Mva. er inkludert i prisen. | Rabatt ved 3 eller flere innrykk i året. | Norsk Pelsdyrblad gjør sitt ytterste for at annonsene skal bli korrekte. Om det likevel forekommer feil i innholdet, så er vårt ansvar begrenset til maksimum annonsens kostnad.

Fem løfter fra pelsdyrnæringen

Årets skinnutstilling er nylig avviklet på Hamar, og vi markerte samtidig 100 år med norsk pelsdyrnæring.

For mange er denne samlingen et høydepunkt, og i år var det flere besøkende enn på mange år. På skinnutstillingen får man handlet utstyr og pelsartikler, oppdatert kunnskaper og sett mange flotte skinn. Ikke minst er det en fin anledning å treffe kolleger i hyggelig lag. – Dette er verdens beste skinnutstilling, oppsummerte styreleder Bertran Trane Skadsem i sin tale.

På Hamar lanserte Norges Pelsdyralslag *Fem løfter for pelsdyrnæringen*. Vi skal være tydelige på hva organisasjonen arbeider for, og hvor vi vil. Opinion og journalister skal vite hvilke verdier vi har, og ut fra det kunne vurdere om det er samsvar mellom liv og lære i pelsdyrnæringen.

De fem løftene er at vi:

- setter dyrenes *velferd* først
- er *åpne* for alle som ønsker å vite mer om næringen
- skal bidra til økt *kunnskap* i næringen
- skal bidra til å løfte næringens *etiske* standard internasjonalt
- skal bidra til *bærekraftige* arbeidsplasser i hele Norge

Det er en selvfølge at vi setter dyrenes velferd først. Samfunnets krav til godt dyrehold er i stadig endring, og vi skal ligge i forkant med vårt dyrevelferdsarbeid. Vi har de siste årene fått bedre kunnskap om dyrenes helse- og velferdsforhold, slik at vi vet hvor det er viktig å sette inn tiltak. Gjennom Handlingsplanen for dyrevelferd er mange forbedringstiltak konkretisert og gjennomført.

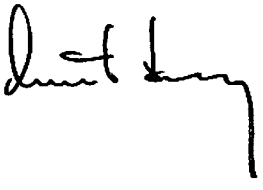
Åpenhet er utelukkende positivt for næringen. Åpen-gård-arrangementene har vært en suksess, der publikum får se pelsdyrhold med egne øyne. De som besøker en pelsdyrgård for første gang får gjennomgående et mer positivt inntrykk av næringen. I slutten av august ble til og med Dyrevernalliansen invitert på gårdsbesøk, og møtte med en tallrik delegasjon hos Per Blilie på Eina. De ble nok ikke omvendt, men de fikk se hvordan pelsdyr har det i dagslys, og konstatert at pelsdyrbønder tar ansvar for dyr på linje med andre bønder.

Selv om vi har god kunnskap om pelsdyrhold, er det alltid mer å lære. Det er alltid forbedringsmuligheter, enten det gjelder avl, fôr eller dyrevelferd. Derfor vil vi at det fortsatt skal forskes på pelsdyr i Norge, og ikke minst at all ny kunnskap raskt skal formidles til brukerne.

Norge er et foregangsland når det gjelder dyrevelferd og dyreetikk. En eventuell avvikling av norsk pelsdyrhold vil være et tragisk paradoks, i det oppdrett blir flyttet til land hvor dyrevelferd ikke har den samme høye standard eller oppmerksomhet som hos oss. Med vår kunnskap om moderne driftsmetoder, dyrevelferd og sertifiseringssystemer, har vi alle muligheter til å bidra til å løfte standarder for etikk og dyrevelferd også internasjonalt.

Pelsdyrhold er bærekraftig bruk. Dette innebærer lønnsomme arbeidsplasser som styrker norsk landbruk, med en variert bruksstruktur og distriktsprofil. Vi skal videreutvikle en god miljøprofil for næringen. Det ligger også i Pelsdyrutvalgets mandat å utrede premissene for bærekraftig bruk, og vi er spente på hva utvalget legger i dette.

De fem løftene er basert på uttalelser fra Norges Pelsdyralslags årsmøte på Holmenkollen i juni. Slik sikrer vi at budskapet er godt forankret i organisasjonen. ■

Ta i bruk PC og håndterminal i avlsarbeidet.

WebSampo
– et godt verktøy i farmen

WebSampo har nå vært gjennom sin andre driftssesong, og etter en noe vanskelig første sesong er inntrykket at denne sesongen har gått bra, med lite driftsforstyrrelser og mange forbedringer av systemet. Utvikling og korrigeringer er det hele tiden i et slikt system, og det fine med et «online» system er at alle brukere nyter godt av endringer og forbedringer umiddelbart.

Av Kai Rune Johannessen og Helen Kristiansen

I en stor moderne pelsdyrgård i dag er det mye data som skal registreres for å fange opp all informasjon om hvert enkelt avlsdyr. For å effektivisere dette arbeidet er det utviklet programvare som passer til «Håndterminaler». Det er små «datamaskiner» med strekkode-scannere som gjør arbeidet med registrering raskere og sikrere. Dette skjer direkte ute i farmen uten internettoppkobling.

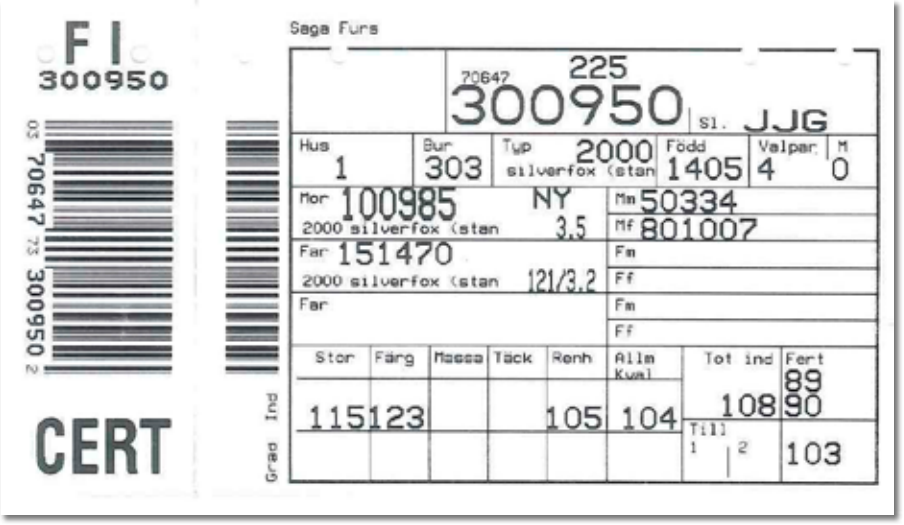
Mobisampo

Programvaren til håndterminalene utvikles spesielt for WebSampo, og det kan gjøres mange arbeidsoppgaver for datainnsamling samtidig. Registrering av avlsdyr på vinteren og registrering av paring og valping om våren/sommeren er viktige funksjoner i registreringen. Utviklingen av programvaren skjer fortløpende, og det har kommet flere versjoner av programmet bare i år. Nye programversjoner legges tilgjengelig på WebSampo's nettsider og kan lastes ned

og installeres enkelt på terminalen. Systemet kalles MobiSampo.

NPA har allerede solgt åtte terminaler. I alt er det 12 farmer som har gjort bruk av MobiSampo i år. I tillegg er det noen som har terminaler som er kjøpt inkludert med programmer for individuell fôring ved investering i nyere fôringsmaskiner og programmerbar fôrtildeling.

Håndterminalene er velegnet som samarbeidsprosjekt for besetninger som har beskjeden geografisk avstand. Det reduserer investeringskostnadene for den enkelte, og man har god mulighet til å lære av hverandre med hensyn til bruk av terminalen. For minkoppdrettere med mange dyr er det svært tidsbesparende å bruke en håndterminal. En investering i en håndterminal betaler seg fort.

Valpekort med strekkodeetikett som følger skinnet.

Burkort
Fordelen med WebSampo er at med basis i de registreringer som er gjort til databasen får man utskrevet burkort med strekkoder og mye opplysninger om dyrene. Utskriftene kan gjøres hjemme på egen skriver, eller man kan bestille utskrifter hos NPA eller SagaFurs. Både avlsdyrkort og valpekort kan skrives hjemme eller av NPA, men for reveoppdrettere som velger å utnytte skinndata til beregning av avlsverdier på skinnegenskaper, blir det skrevet spesielle burkort medfølgende skinnetiketter hos SagaFurs.

Registrering direkte i farmen ved hjelp av håndterminal.

Mulighetene for bruk av indeksene
Det er stor informasjonsmengde på burkortene, og indeksene for avlsegenskaper er en viktig del av dette. Indeksene er da styringsverktøyet for avlsarbeidet. Høye indekser (over 100) er gode og indikerer gode avlsdyr.

I WebSampo finnes det to indekser for fruktbarhet pluss indekser for skinnegenskaper som overføres fra auksjonene og indekser for pelsegenskaper bedømt på dyrene ved sortering.

Nytt er registrering og indeks for lynne
Det er mulig å registrere verdi for lynne/adferd på dyrene, bedømt etter en 2-delt skala, der 1=uønsket, 2=god. Dette kan det beregnes indekser for, og disse kommer nå til syne både ved oppslag på det enkelte dyr i systemet og i diverse lister.

Kjøp og salg av dyr
Der kjøper og selger er med i WebSampo, kan alle data om dyrene overføres fra selger til kjøpers farm. Dette gjør at man raskere opparbeider pålitelige indekser på de innkjøpte dyrene. Man spares for registreringsarbeid og all informasjon om slektskap blir overført.

Lån av avlshanner/felles hanner
Besetninger som utnytter hanner sammen kan lett få overført data om disse hannene slik at indeksene også i dette tilfelle blir korrekt behandlet.

Rapporter og statistikker
I WebSampo finnes det en rekke rapporter og statistikker som kan beregnes for å skaffe oversikt og kontroll i besetningen. For flere av rapportene kan man velge om man ønsker å skrive dem ut på papir direkte som PDF-fil eller Excel – fil for å bearbeide og sortere data og lage egne rapporter. Dataene i rapportene kan sorteres og bearbeides på flere måter. En hovedrapport heter Valpestatistikk og gir i en og samme rapport en svært god oversikt over reproduksjonssesongen. ■

Åge Bekkevold
- WebSampo bruker i Rendalen

Pelsdyrbladet har besøkt Åge Bekkevold på Finstad i Rendalen for en prat om blant annet WebSampo. I en travel tid med utplassering av valper og store fôrmengder tok Åge seg tid til en pause og litt prat om WebSampo.

-Jeg ser du bruker valpekort med skinnetiketter?
-Ja, det er en fin måte å få inn data på skinna på, etter hvert blir det indekser som kan være nyttige i avlsarbeidet.

-Hvordan kan du sikre deg at riktig etikett kommer på riktig skinn?
-Det er relativt enkelt. Jeg bretter burkortene rundt etiketten, slik at indeksene og dyrenummeret blir synlig, og fester dem til dyret rett etter avliving. Bruker jeg to nylonstrips sitter de fint fast under pelsingsprosessen. Samtidig har jeg mulighet for å kikke på indekser o.l. mens jeg taner for eksempel, når det er noe jeg merker meg ved skinnet. Før jeg sender skinnet sprettes burkortet av, etiketten rives løs og festes på skinnet på forskriftsmessig måte.

Og så?
-Etter som skinna blir sendt til SagaFurs og solgt, kommer data automatisk inn i databasen, og utover i sesongen kan jeg beregne indekser for skinnegenskapene. Indeksene kan jeg bruke både underveis i paringssesongen og ikke minst neste sommer. Når de fleste skinna er solgt kan indeksene brukes i forhåndsutvalg av nye livdyr.
-Jeg har hatt litt trøbbel med nylonstripsene når det er veldig kaldt i pelsinga, for da blir de sprø og ryker når jeg merker ute i kulda.

En storvokst, fin shadow-valp som Åge Bekkevold har forhåpninger til denne sesongen. Bekkevold har en revebesetning på ca. 500 avlstisper på Finstad i Rendalen og bruker WebSampo som hjelpemiddel i avlsarbeidet.

-Har du erfaringer med håndterminal?
-Ja da, det har jeg brukt i år. Rune Øverby i Tylldalen og jeg kjøpte en sammen. Det har gått greit, synes jeg. Vi har vel lært litt av hverandre, så det er et bra prosjekt. Litt forviklinger har det vært med dette med batteri og lading. Vi var litt frustrert over at programvaren forsvant når terminalen ikke var ladet opp hele tiden, men nå er vi klar over det og sørger for å ha den tilkoblet lading bestandig når den ikke er i bruk.

-Er du fornøyd med burkortene du får?
-Det er masse opplysninger på dem, og når jeg nå fikk litt forklaring på både dette med rangnummeret og listene som kom med, så er det veldig nyttige informasjoner som står der.

-Utnytter dere hanner felles i paringssesongen?
-Ja, delvis gjør vi det, og da er det fint når vi kan merke de aktuelle hannene med såkalt «Offentlig» og dermed få med all informasjonen på tvers av farmene.

-Så WebSampo satser du på videre også?
-Ja, nå ser det ut til at dette systemet fungerer tilfredsstillende, og da er det så mange fordeler med det at jeg ser det som naturlig å utnytte dette i arbeidet med dyra.

Da takker vi for praten midt i en travel arbeidsdag – og ønsker en flott sesong videre. ■

Innlandsmarkedet på Moelv

Innlandsmarkedet på Moelv ble i år arrangert 22. og 23. august. Blant boder av alle slag var Østlandske Pelsdyralslag også representert, og alle som stakk innom fikk høre om vår næring.

Det er mye interessant å fortelle, og de som var på stand syntes det er positivt å informere «den vanlige mann i gata» om vår næring.

Arrangementet er også godt besøkt av folk med landbruks-tilknytning, og disse er det ekstra interessant å slå av en prat med, synes våre folk på stand.

Per Blilie koordinerte arbeidet, og han mener det er viktig å være tilstede og presentere næringa ved slike anledninger. ■

Sommer i Vestfold

Sør Pelsdyralslag hadde godt oppmøte og trivelig stemning på sitt sommerarrangement.

Dagen startet med oppmøte hos Knut Ruggesæter. Han fortalte om historien til pelsdyrgården og de endringer som har skjedd i produksjon og driftsform.

Turen fortsatte til Aksel Holt som har bygd nye minkhus i løpet av de siste årene. Her var det grillmat og orientering fra NPA og produsent av CO-måler samt at det var fremvisning av fôringsmaskiner og annet utstyr til pelsdyrgården.

Godt vær og mye folk bidro til at dette ble et vellykket arrangement for regionlaget. ■

Forskningsaktivitet på sølvrev ved NMBU

Hvilke effekter har ekstra underlag til små valper? Når skal valpene avvennes fra tispa? Hvor lenge bør sølvrevvalpene gå sammen utover høsten? Og kan revemøkka benyttes for å måle stress?

Av Anne Lene Hovland
A.M.S. Rød, L. Ahola, T. Koistinen, J. Mononen, J. Nordgreen, M.S. Eriksen, R. Palme, G. Mason

Disse spørsmålene utgjør noe av bakgrunnen for forsøkene på sølvrev som nå gjennomføres på Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, NMBU, sin nye forsøksfarm på Syverud i Ås. Med utgangspunkt i noen av kravene i de nye retningslinjene for hold av pelsdyr samt et generelt behov for mer forskningsbasert kunnskap om sølvrevens behov og atferd ble prosjektet igangsatt våren 2011. Prosjektet er delfinansiert av Norges forskningsråd og NPA og gjennomføres i samarbeid med forskere fra Finland, Canada og Østerrike. I denne artikkelen presenteres forsøkene og noen av de foreløpige resultatene.

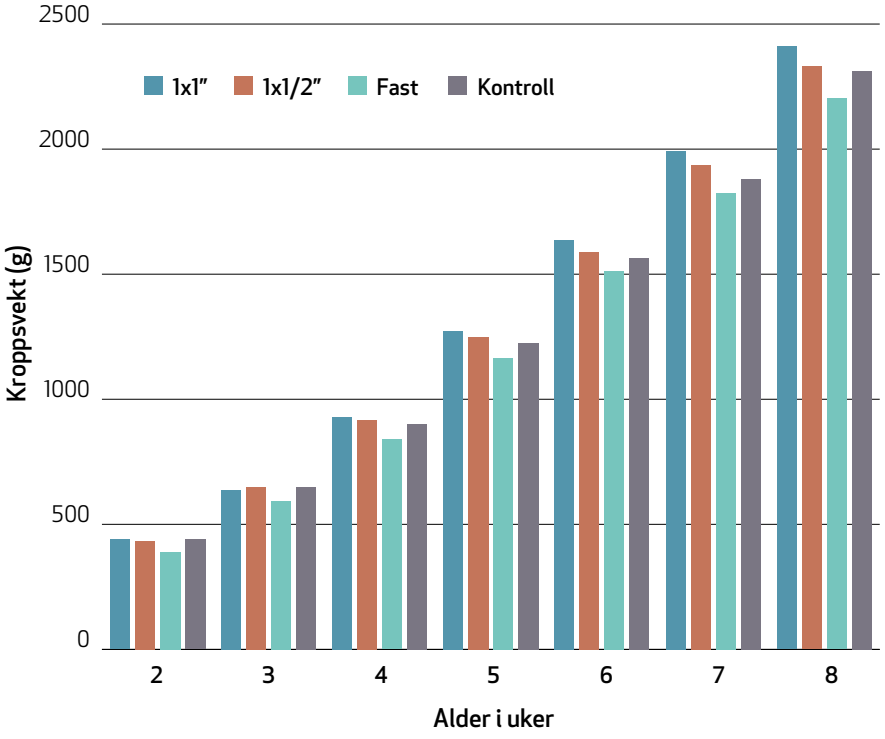
Ekstra underlag til små valper før avvenning - effekter på atferd og tilvekst

Fra ca. 3 ukers alder vil valpene søke ut fra kassa og begynner så smått å ete fôr og drikke. Fordi sekskantnetting er tilpasset voksen rev vil det gjerne være behov for ekstra underlag slik at valpene lettere kan bevege seg rundt. To adskilte forsøk er gjennomført for å undersøke effekter av ekstra underlag til valper. I det første studiet ble valpenes bevegelse på 3 ulike underlag (sekskantnetting, sekskantnetting med ½ x 1" netting over, fast treunderlag) testet systematisk i en apparatur fra 3 til 6 ukers alder. Totalt 30 valper ble testet i 3 minutter på hvert underlag ved hver alder. Resultatene viste at valpene ofte tråkket gjennom sekskantnetting, noe som forstyrrer deres evne til å bevege seg. Ved 6 ukers alder var imidlertid tråkk gjennom nettingen redusert noe som indikerer at valpene gradvis lærer seg å gå på denne type netting. Ved å legge ½ x 1" firkantnetting oppå sekskantnettingen hindrer man at labbene faller igjennom og valpene får bedre støtte. Også fast treunderlag ble utprøvd i samme studie. Det ble ikke funnet klare forskjeller i valpenes bevegelser og atferd mellom treunderlaget og underlaget med ekstranetting, men resultatene ga grunnlag for å utforme og utprøve 3 ulike typer underlag i det neste studiet. Underlagene som ble testet besto av 2 typer ekstranetting (enten 1 x 1/2" eller 1 x 1" plastbelagt netting over; Foto 1) og sponplater samt at noen tisper ikke hadde ekstra underlag

Foto 1. Eksempel på ekstra underlag til små valper som ble testet ut fra 2-8 ukers alder. Her er det sydd fast ½ x 1 tommers plastbelagt netting oppå sekskantnettingen. Foto: A.M.S. Rød

(kontroll). Valper fra kull med begge typer ekstra nettingunderlag over den vanlige bunnettingen hadde høyere kroppsvekt og vokste mer enn valper fra kull med fast treunderlag og valper uten ekstra underlag (kontrollgruppa) fra 5 ukers alder (Figur 1).
Renhetsgraderingen viste at det faste underlaget var mest skittent, etterfulgt av finmasket underlag, firkantnetting og kontroll (sekskantnetting). Årsaken til vektforskjeller kan ligge både i lettere tilgang til fôr og vann samt redusert diareforekomst på ekstranetting i forhold til treunderlaget som oftere var vått og klissete. Dette betyr at ekstra nettingunderlag hindrer valpene i å falle igjennom bunnettingen, gir dem troligvis lettere tilgang til mat og vann, og gir økt tilvekst.

Figur 1. Ekstra nettingunderlag (blå og rød kolonner) til valpene ga økt tilvekst fra 5 til 8 ukers alder i forhold til fast underlag og kontrollgruppa.

Å måle revens velferd: kan rester av stresshormon i revemøkka benyttes som et mål?

Å vurdere revens velferd gjøres ved hjelp av ulike atferder og fysiologiske mål som samlet gir indikasjoner på hvordan dyret mestrer tilværelsen og følgelig dets velferdsnivå. Hos oppdrettsrev kan ulike håndterings- og oppstallingsprosedyrer være stressende og det er derfor viktig å finne gode mål som gir svar på hvordan dette påvirker velferden. Kortisol er et stresshormon som ofte brukes som et mål på stress hos dyr ved å måle nivået i blod. Slike målinger innebærer håndtering og prøvetaking av dyret og er ofte stressende i seg selv, noe som kan kamuflere den effekten man egentlig vil måle. For å unngå direktekontakt med dyret kan man imidlertid måle rester av kortisol (kortisolmetabolitter) i dyrets avføring, en metode som har vist seg å fungere for flere husdyr som feks storfe, sau, gris og mink. For å teste om en økning i kortisol i blodet gjenspeilet seg som en økning av kortisolmetabolitter i revemøkka ble 30 sølvrever gitt en injeksjon med kortisol-forøkende middel. I tillegg ble revene utsatt for håndtering og flytting for å undersøke om disse behandlingene medførte en tilsvarende økning i kortisolmetabolitter. Etter behandlingene ble revemøkk samlet jevnlig og deretter analysert for innhold av metabolitter. Data fra forsøket viser at økning i blodkortisol gjenspeiles som en øking i kortisolmetabolitter i sølvrevmøkka ca 4-10 timer etter kunstig økning. Stress opplevd som håndtering og immobilisering vises også som økning i metabolitter men mønsteret for utskillelse synes å være forskjellig. Resultatene viser at kortisolmetabolitter i avføring kan benyttes for å måle stress hos sølvrev, og dermed fungere som en velferdsindikator.

Ulik avvenningsalder og mulige velferdskonsekvenser for tispe og valper

Tidligste avvenningsalder for sølvrevvalper er satt til 7 uker og er blant annet basert på at noen tisper kan begynne melkeavvenningen da. Hittil er det ikke gjennomført forskning for å belyse hvordan ulike avvenningstidspunkt påvirker tispa og valpenes atferd og velferd. For å undersøke dette ble 24 sølvrevtisper (Foto 2) med kullstørrelse 3-5 valper delt i 3 grupper og valpene avvent ved 7, 8 eller 9 uker denne sommeren. Ved uttak ble tispas diestatus og jur gradert. Etter flytting til nytt bur ble tispas atferd observert samt dagen etter og 1 uke etter avvenning. Atferden omfattet blant annet generell aktivitet, stereotypier, graving, og lokkelyder. Valpene ble også observert rett etter avvenning og etter 1 uke i tillegg til at vektutvikling og allmenntilstand ble →

registrert fram til 11 uker. For både tispe og valper ble det samlet møkkprøver for å undersøke nivået av kortisolmetabolitter. For å teste om avvenningstidspunkt påvirker valpenes tillitsfullhet overfor mennesker ble ulike tester for å måle frykt utført ved 18 ukers alder. Foreløpige viser resultatene at det ikke var klare forskjeller i jurgradering ved 7, 8 eller 9 uker selv om det var flere tisper med slunkent jur ved 9 uker og bare 1 av tispene i denne gruppa hadde fullt aktivt jur (Tabell 1).

Variasjonen i diestatus viser at tispas motivasjon for å avvenne valpene ikke bestemmes av alder alene. De fleste tispene viste tegn på uro og stress like etter avvenning gjennom høy aktivitet og pesing (80-90% av observasjonstida), stereotyp vandring og/eller graving på nettingen (ca 12% av observasjonstida) uavhengig av avvenningstidspunkt. Tispene lokket ofte på valpene rett etter flytting (gjennomsnittlig hvert annet minutt), hvor høy lokking var vanlig rett etter avvenning men var nesten helt borte 1 uke etter. I motsetning ble det så godt som aldri registret lokkelyder fra valpekullet. Framtidige analyser av atferdsdataene i kombinasjon med analyser av stresshormonmetabolitter vil avklare hvordan avvenningstidspunkt påvirker tispenes velferd. De siste valperegistreringene ble gjort i september d.å. slik at foreløpige data for valpene ikke er tilgjengelig i skrivende stund.

Tabell 1. Jurgradering hos sølvrevtisper ved avvenning ved 7, 8 og 9 uker.

	N	Tomt jur	Aktivt, noe slunkent jur	Fullt aktivt jur
Avv 7 uker	7	2	2	3
Avv 8 uker	8	4	2	2
Avv 9 uker	8	2	5	1

Foto 2. Snart avvenning? Sølvrevtispe med valper fra NMBUs forsøksfarm 2014. Foto: A.L. Hovland

Hvilke aktivitetsobjekter vil sølvreven helst ha?

Aktivitetsobjekter til reven bidrar til aktivisering, lek og bedre tannhelse og jevnlig utskifting av objekter er viktig for å opprettholde disse effektene. Men hvilke objekter vil sølvreven helst ha? Resultater fra et forsøk gjennomført høsten 2013 viser at kjøttbein, ikke overraskende, tar førsteplassen når 30≈unge sølvrever får velge mellom bein (storfeknoke), hudbein, halm, hardplast-kube og dra-leke (Foto 3). Dra-leken var montert mellom to bur slik at når den ene reven trakk i leken så bevegde leken seg også i naboburet. Reven ble oppstallet med alle aktivitetsobjektene samtidig og ble godt kjent med alle objektene i 10 dager før tingene ble tatt ut av buret. Etter 1 uke uten objekter fikk de igjen tilgang til nye objekter av nøyaktig samme type og revene ble videofilmet kontinuerlig i 1 uke. Rangeringen av objektene ble basert på totaltid brukt på objektene (gnaging, leking, manipulering) den første timen etter at de fikk ny tilgang. Resultatene viste at kjøttbein ble rangert øverst, etterfulgt av hudbein, og så kom dra-leke, halm og hardplast-kube på 3., 4., og 5. plass. Preferansen for kjøttbein og hudbein var helt klar mens rangeringen av de andre objektene varierte mer. Videre dataanalyser vil vise

hvordan revene bruker objektene etter at de har hatt tilgang en stund. Både kjøttbein og hudbein var i stor grad reinspist og/eller spist opp etter 5 dager mens de andre objektene var intakte.

Parvis oppstalling av valper utover høsten – bør alle valper gå sammen helt til pelsing?

Sosial kontakt er en viktig berikelse for valper (Foto 4) og tidligere finske forsøk viser at valper som blir satt alene oftere viser stereotypier en valper i par eller gruppe; et tegn på at velferden kan være dårligere hos enslige valper. Hormonelle endringer utover høsten, i «pubertetsperioden» i september/oktober, kan imidlertid føre til økte gnisninger og aggresjon mellom enkelte valper, noe som igjen reduserer den positive velferdseffekten av kontakt. I høstens forsøk undersøkes velferdseffekter av parvis sosial kontakt og deretter hvordan deling og enkeltvis oppstalling påvirker dyra, avhengig av tidspunkt for delinga og hvem dyra står sammen med. Alt i alt inngår 30 tispepar, 30 hannpar og 30 hann/tispepar i forsøket og delingen skjer i slutten av september og oktober og avsluttes ved pelsingstidspunktet i desember. Alle skinn vil kvalitetsvurderes slik at man også kan måle om sosial kontakt påvirker pelskvaliteten. ■

Foto 3. Aktivitetsobjektene som ble utprøvd på 30 sølvrevvalper om høsten var halm, kjøttbeinknoke, plastkube, hudbein og dra-leke. Foto: A.L. Hovland

Foto 4. Positiv sosial kontakt hos sølvrev. Foto: A.L. Hovland

Valperesultat 2014

Årets valperesultat er avgjort for lenge siden, og vi har nå fått inn tallene fra oppdrettere som forsikrer valper i Pelsdyrtrygdelaget. Resultatene er basert på forsikra avlsdyr i januar/februar og innmeldte forsikra valper i sommer.

Av Kai Rune Johannessen

Det er viktig å påpeke et par momenter angående disse tallene. For det første er det alltid slik at man generelt skal være forsiktig med å tro at slike tall viser den hele og fulle sannhet. Videre er det slik, i alle fall for rev, at flere og flere oppdrettere bevisst setter igjen flere tisper enn man regner med å pare, og så pelser man de resterende som ikke er paret til en viss dato.

Dette vil selvsagt påvirke valperesultatet negativt når vi tar utgangspunkt i antall forsikra tisper. På den annen side er denne feilkilden sannsynligvis ikke vesentlig større i år

enn de to siste sesongene, slik at trenden i tallene likevel skal gi et godt bilde av resultatene.

Tallene for rev på landsbasis er preget av det som skjer i leveringsområdet til Midt-Norsk Fôr, mens tallene for mink er i stor grad preget av resultatene i Rogaland.

Som tidligere er det noe variasjon på fôrkjøkkenene, men ved nærmere analyse kan vi som normalt se at variasjonen mellom oppdrettere er større enn variasjonen mellom fôrkjøkken.

Sølvrev

Tabellene viser tallene for de siste 11 årene. Fra 2006 og framover har vi hatt en relativt stabil situasjon når det gjelder valperesultatet, det vil si ca. 3,1 valper pr forsikra tispe.

Årets resultat er i gjennomsnitt 3,15 valper. Går vi imidlertid lengre tilbake i tid ser vi at vi var oppe på et noe høyere nivå, og det burde være mulig å oppnå dette og enda bedre for sølvreven.

Variasjonen er stor også med hensyn til resultat mellom gårdene. Vi ser eksempler på besetninger med ca. fire valper eller mer år etter år. Dette bekrefter at systematisk arbeid gir resultater.

Blant fôrkjøkken er Midt-Norsk stabile i forhold til fjoråret, mens i Valdres ligger resultatet 0,5 valper lavere enn Midt-Norsk og 0,3 svakere en fjoråret.

Blårev

Vi kommenterte i fjor med at nivået for blårev generelt er alt for dårlig, og i år er det enda litt svakere. Her er variasjonen mellom oppdrettere minst like stor som på sølvreven. Det er oppdrettere som hvert år beviser at mellom seks og sju valper i gjennomsnitt ikke er urealistiske forventninger. Potensialet er derfor meget stort hos blåreven. Fordelingen Valdres/Hamar skal man være forsiktig med å lese for mye i, da Valdres stoppet fôrproduksjonen på våren og Hamar overtok. Selv om fjorårets resultat var rekordhøyt på Østlandet, er 4,5 i år og 4,6 valper i Midt-Norsk på blårev en klar beskjed om at her er det mer og hente.

Mink

Minktallene har en markert nedgang i forhold til i fjor. Årets gjennomsnitter er på 4,6 valper. Besetningene i Rogaland har 0,5 valper mindre i år enn året før, og det preger landsstatistikken.

Vi ser samtidig at Hamar har en liten forbedring, mens Valdres har et betydelig bedre resultat i år. På mink er det en del relativt nye oppdrettere både i Rogaland og på Østlandet, og det er ikke unaturlig at resultatene vil varierer noe de første årene man driver.

Veterinærskjemaene

Skal vi få til et godt, stabilt grunnlag må reproduksjonsresultatene komme inn i en bedre fase, og vi må se framgang. Sammenlikner vi forsikringstallene med tallene som kommer fra veterinærskjemaene de siste tre årene ser vi at resultatene ligger noe bedre an på disse skjemaene, med ca. 3,3 på sølvrev, 5,2 på blårev og 4,8 på mink i år.

Nivåforskjellen i forhold til forsikringstallene skyldes at på veterinærskjemaene har vi ikke «feilkilden» med at vi drar med upara/pelsa tisper i beregningen, og at tallene er per ca. tre uker gamle valper. Imidlertid er trenden på tallene den samme. Vi ser også at antall tisper som er registrert som tomme er på over 16 % på blårev og nesten 12,5 % på sølvrev, mens på mink er det i år over 15 % tomme tisper.

→

Forutsatt riktig utvalg av nye avlsdyr og korrekt management gjennom vinteren og våren med hensyn til holdstyring har vi tro på at resultatene vil bedre seg til neste år.

Veien videre

Resultatene skapes i den enkelte besetning, og det er en åpenbar sammenheng mellom valperesultat og økonomisk resultat. Vi snakker om hundretusener av kroner i forskjell i fortjeneste fra et moderat dårlig valperesultat, til et godt valperesultat i en normal, stor besetning i dag. Med det som bakgrunn håper vi at hver

Tabell 1 - Sølvrev

Sølvrev	Valperesultat per forsikra tispe v/ ca. 6 uker										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fôrlag											
Hamar	3,15	2,92	3,22	3,00	3,20	3,25	3,50	3,40	3,16	3,10	3,00
Fjellfôr	3,43	3,49	3,21	3,40	3,20	3,20	3,10	3,10	2,74	3,20	
Rogaland	2,80	2,92	2,92	2,80	3,10	3,10	3,30	3,20	3,11	3,10	3,20
Midt-Norsk	3,31	3,31	3,15	3,10	2,90	2,65	3,10	3,10	3,16	3,20	3,20
Valdres	3,44	3,28	3,11	3,00	3,20	3,00	3,10	2,90	3,47	3,00	2,70
Egen fôrprod.	3,70	3,53	3,29	3,30	3,40	2,45	2,90	2,90	3,10	2,50	2,90
Landsgjennomsnitt	**3,30**	**3,25**	**3,13**	**3,11**	**3,00**	**2,90**	**3,10**	**3,10**	**3,10**	**3,15**	**3,15**

Tabell 2 - Blårev

Blårev	Valperesultat per forsikra tispe v/ ca. 6 uker										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fôrlag											
Hamar	5,30	5,23	5,27	5,20	5,30	5,30	5,10	5,20	4,02	6,00	4,50
Fjellfôr	5,61	5,32	5,91	5,00	4,90	4,80	6,10	5,50	4,68	4,90	
Rogaland	4,59	5,59	4,93	5,10	4,90	6,10	5,00	4,80	5,94	5,20	5,00
Midt-Norsk	5,64	5,71	5,55	4,50	4,30	4,70	5,10	5,40	4,88	4,50	4,60
Valdres	5,01	5,01	4,22	3,50	4,30	4,00	3,10	3,40	3,47	3,70	5,20
Egen fôrprod.	5,28	6,00	6,43	6,00	5,40	4,10	4,60	4,80	4,90	5,30	4,90
Landsgjennomsnitt	**5,36**	**5,53**	**5,41**	**4,80**	**4,85**	**4,90**	**5,30**	**5,20**	**4,90**	**4,80**	**4,70**

Tabell 3 - Mink

Mink	Valperesultat per forsikra tispe v/ ca. 6 uker										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fôrlag											
Hamar	4,09	4,32	4,49	4,30	4,80	4,50	5,00	4,60	4,48	4,70	4,80
Fjellfôr	-	-	-	3,90	3,60	3,25	3,80	4,10	3,80	4,60	
Rogaland	3,93	4,25	4,77	5,10	5,10	4,90	5,00	4,75	4,89	5,10	4,60
Midt-Norsk	4,00	3,87	3,62	3,65	4,30	3,25	4,70	5,20	4,60	4,70	4,20
Valdres	3,65	3,96	4,25	4,25	4,60	4,40	5,10	5,20	5,55	4,80	5,20
Varteig	4,85	5,03	4,63	4,60	4,70	5,00	4,80	5,10	5,25	5,30	4,20
Landsgjennomsnitt	**3,97**	**4,26**	**4,64**	**4,75**	**4,90**	**4,55**	**5,00**	**4,80**	**5,00**	**5,00**	**4,60**

enkelt analyserer sin egen situasjon og forsøker å finne fram til forbedringspunkter.

- Har du gode notater om hva som skjer på gården?
- Kan du finne ut om det er valpetap eller andre årsaker til dårlig resultat?
- Har du tall for valpeavgang fra fødsel til tre uker?
- Kan du finne ut noe om årsakene til valpetapet?

Har du oversikt over fôrforbruk og vekt/hold-utvikling på dyra? Kan du sammenlikne med tilsvarende resultater fra tidligere år og for andre besetninger?

NB! Det du ikke vet kan du i alle fall ikke få gjort noe med!

Ta gjerne i bruk din gode pelsdyrkollega, din veterinær eller rådgivingsapparatet og søk etter svake punkter. Alt fra avlsopplegg, parings-rutiner, fôring og holdstyring, oppstalling, burforholdene m.m. må gås nøye etter i sømmene. Bruk hverandre til å bli bedre sammen! Vi skal være mer kritiske til tispematerialet vi bruker og sette høye krav for nye avlsdyr.

Nå ser vi fram til en ny pelsingssesong der vi må utnytte muligheten til å finne fram til de rette dyra for neste sesong!

Lykke til med utvalget
av gode avlsdyr! ■

Ingen effekt på urin-pH å forsure drikkevannet

En del oppdrettere har de senere år gitt tilbakemeldinger om at de opplever positive effekter av å forsure drikkevannet i minkgården med et syretilsetningsanlegg som tilsetter små mengder syre kontinuerlig. Kopenhagen Forskning har derfor gjennomført et forsøk for å dokumentere en eventuell effekt på urin-pH og vannopptak.

Dette nettopp avsluttede forsøk fra Kopenhagen Farm viser, at det ikke har noen effekt på minks urin-pH å redusere pH i drikkevannet fra 8,5 til 5,4 (dvs. godt 3 pH enheter). Forsøget ble gjennomført som et smakelighetsforsøk med 20 brown/glow minkhanner.

Forsøket viste også, at minken ikke har noen preferanser for drikkevann med forskellig pH, det vil si at minken ikke kan smake forskjell på drikkevann med pH 8,5 eller 5,4 og drikker den samme mengde vann uavhengig av vannets pH i forsøket.

Derfor mener ikke danskene å kunne anbefale innkjøp av syretilsetningsanlegg på minkgården for å senke pH med det formål å redusere urin-pH. Det bør heller tilsettes ammoniumklorid forebyggende i fôret hvis oppdretter tidligere har hatt problemer med urinsten.

Hvis syretilsetning likevel har en effekt, kan det eventuelt skyldes en desinfiserende effekt på vannsystemet. Norsk drikkevann har vanligvis en pH på 7, og er derfor antakeligvis mer nøytralt enn drikkevannet i Danmark. ■

Kilde: Farmcockpit, Kopenhagen Fur

Aktuelt i pelsdyrgården

Vi er nå kommet så langt i produksjonen at mye av grunnlaget er allerede lagt. Nå skal vi forvalte dette godt de neste par månedene før vi skal høste fruktene av godt arbeid.

Av Kai Rune Johannessen

Valpekassene til reven skal vaskes og settes til tørk, og jo fortere vi gjør det jo lettere går møkka av! Kassene skal gjerne stå i sola til tørk, så lenge været tillater det, men etter hvert skal de stå stablet tørt og reint. Desinfeksjon gjøres eventuelt før innsett neste år.

Vedlikehold og modernisering må gå sin gang, og ettersommeren/høsten må brukes til slikt arbeid. Det er grenser for hvor mye man skal lappe bunnnettingen! Det gir som regel kun kort utsettelse på utskiftingen og kan være kilde til skarpe nettingdeler som dyra kan ødelegge seg på, og det har lett for å samle seg møkk der lappene ligger.

Renhold og hygiene bør holdes høyt generelt, og med store fôrporsjoner og noe fôrspill skal det ikke mye til før bakterier og andre uønskede elementer får «slå seg løs». Vi skal ha et godt fôropptak hele høsten, og det sikrer vi best med å passe på at dyra får friskt, godt fôr i passelige doser på et reint fôrbrett. Det skal ikke ligge igjen fôr fra ei fôring til neste, da har vi faktisk fôra mer enn dyra vil ha, og det er ingen tjent med.

Etter den varme sommeren og medfølgende problemer med å holde fôret avkjølt, er det en del som har fått øynene opp for aktiv kjøling av fôrrommet eller direkte på fôrsiloene. Dette kan være svært god investering og sikrer en fullgod fôrkvalitet helt fram til ny fôrforsyning. De som allerede har hatt dette en tid er alltid meget fornøyd med investeringen.

Yttergjerde skal være på plass for lengst, men kvaliteten på dette varierer mye fra besetning til besetning. Hyppigste problemer er at porten ikke fungerer eller at den ikke brukes, samt at gjerdet gror ned av busker og trær. Porten skal brukes aktivt og være like tett som gjerdet for øvrig. Bruk ryddesag/kantklipper rundt hele gjerdet med jamne mellomrom. På den måten kan du også lett oppdage spor etter ubudne gjester i gården slik som rev, grevling, mår og andre skadedyr, og sørge for at disse blir stengt effektivt ute.

Alarmanlegg er det flere som har investert i. En slik investering kan lønne seg på kort tid, både med hensyn til hærverk, utslipp og uvedkommende aktivitet av alle slag. Ikke minst kan en del anlegg knyttes opp mot brannalarm, og dermed kan man sikre seg best mulig mot uhell og dårlige hendelser.

Vei dyra og kjenn på dem, da lærer du mye om fôring!

REV

Mange har allerede plukket seg ut potensielle avlsdyr, spesielt på blårev bør dette være unnagjort nå. Fôringa av de kommende blårev-avlsdyra MÅ tilpasses, slik at de ikke blir unødig feite. Start forskjellsbehandlinga i slutten av september, da skal lengdevekst og fysiologisk utvikling være på plass. Blårevtisper som veier ca. 8,5–9 kilo i begynnelsen av november er sannsynligvis i en passende form. Dette må kontrolleres ved å ta dem ut og kjenne på dem. De skal ikke være magre, men det skal gå an å kjenne ribbeina framover på sida av dyra.

Ungtisper av sølvrev er det ikke sikkert man behøver å begrense noe på fôret, men gjøre noen veiinger av og til og sørg for at vekta blir liggende på 8–8,5 kilo i midten av november. Ta dem ut og kjenn på dem mot slutten, lær deg å kjenne forskjell på feite pelsingsdyr og de som holder et passelig avlsdyrhold.

Kvalitetssorteringen er en viktig del av avlsarbeidet. På mink må velvet-andelen opp i de fleste besetninger, og grunnlaget for det gjøres i sorteringen.

Treffer vi bra med fôringa til avlsdyra i høst, vil det ikke være vanskelig å fôre dem riktig i vinter og gjennom brunst og drektighet til våren.

Hannene skal også snarest mulig komme i passelig hold gjennom vinteren. Det som gjøres i så måte før jul er gull verdt! Vi kan ikke brå-slanke dyra i januar/februar og så vente at de skal være i god form til paringa.

MINK

Nå framover starter grunnlaget for vinterpelsen, og det er viktig å ha godt strø i kassene. Det er veldig nyttig å ha en gruppe dyr som veies regelmessig. Da blir det lettere å sammenlikne fra år til år og med andre oppdretteres tall.

Har du klatrebur med fire dyr i burene, skal det nøye observasjonsrutiner til for å sikre at man oppdager sår og skader til enhver tid. Er det plass til det anbefales tre dyr per bur som standard.

Med mange dyr pr bur er det også lurt å fordele fôret på flere plasser på nettingen. Det gir roligere etetid og bedre fôropptak.

Alle bur der det går skadde dyr eller dyr som krever ekstra oppmerksomhet skal merkes, og hvis det er tjenlig for dyra skal de fjernes fra de andre og behandles slik at de raskt restitueres.

Hvem skal bli avlsdyr?

La oss være enige om en ting i utgangspunktet – det er ikke hvem som helst som skal bli avlsdyr! Det skal settes skikkelige krav til de som skal være grunnlaget for neste års produksjon.

FRUKTBARHET

Først og sist er det et krav at nye avlsdyr skal være fruktbare. Hvordan sikrer vi oss dette? Ingen ting er helt sikkert så lenge man driver med dyr, men det beste vi kan gjøre er å være aktive med et avlsprogram som beregner dyras avlsverdi for oss. I WebSampo er det to indekser som berører fruktbarhet, det er Kullindeksen (fert1) og fert2, som handler om det å bli drektig og føde valper. Det er kullindeksen som beskriver om dyret har potensiale til å få store kull. Fert2 indeksen forteller noe om familiens evne til å bli drektige og føde valper. Det vi selvsagt ønsker oss er da dyr som både har høy kullindeks og høy fert2-indeks. Jo høyere indekser, jo bedre er sjansen for at dyra skal lykkes med fine valpekull.

→

Merk at sikkerheten på indeksene synker betydelig hvis mye av hannematerialet er innkjøpt hvert år. Der både selger og kjøper av avlsdyr er med i Sampo, minimaliseres denne ulempen ved at hele stamtavla/slektsopplysningene overføres mellom farmene via en kjøp/salg- prosess i WebSampo. Det finnes også en liknende løsning for lån av hanner mellom WebSampo-farmer.

TESTING FOR LYNNE

Dyras lynne er av vesentlig betydning ikke bare overfor oss som mennesker, men også med hensyn til forholdet dyra imellom. Rolige tillitsfulle dyr er mindre aggressive overfor hverandre og er lettere å håndtere.

Lynne skal og må være en egenskap som er aktivt med i avlsarbeidet. Testingsmetode og testingstidspunkt kan variere, men testing av mange dyr sikrer bedre beslutningsgrunnlag. Den standardiserte metoden for testing av rev er fôr-testen som er beskrevet flere ganger tidligere. Den er gunstig å utføre i oktober, og alle WebSampobrukere vil fra 2014 få synlige lynneindekser og kan skrive ut rapporter på denne egenskapen trolig allerede fra høsten av.

For mink er det pinne-test som er den standardiserte metoden. Den er også grei å bruke i oktober og sikrer, på samme måte som fôr-testen, en mest mulig objektiv testingsrutine.

Alle potensielle avlsdyr skal være testet for lynne på en eller annen måte før utvalg som avlsdyr skjer. Måten testing gjøres på skal være beskrevet i FarmSert-boka og skal kunne dokumenteres på burkorta at avlsdyra er testa.

PELSEGENSKAPER

Høstens og vinterens store arbeids-topp er selvsagt sortering og pelsing. Vi kan og bør forberede dette ved å gjennomgå siste sesongs skinnstatistikk for å se hva som må prioriteres i avlsarbeidet for å optimalisere pelsegenskapene. Ting som lyshet og renhet og hårlengde varierer fra type til type, og her er det viktig å se både «det store bildet» og detaljene.

Normalt er det ikke lurt å satse på ekstreme kvaliteter, hverken i lyshet eller andre egenskaper, men i noen tilfelle er veien å gå mot den ene enden av skalaen. Nedenfor nevnes bare enkelte momenter i pelsvurderingen. Mange andre egenskaper og detaljer bør være på plass hos avlsdyra.

SØLVREV

På sølvreven er det mange detaljer som skal vurderes når vinteren kommer. Med hensyn til lyshetsgrad er det lurt å havne midt på treet med så mange skinn som mulig. xPale-Pale og Medium er bra klassifisering å få de fleste skinna i. Mange norske besetninger har litt lyse dyr og kan tjene på å endre noe på dette. Hårlengde og forholdet under-/dekk-pels er selvsagt svært viktig.

Fyldige skinn får en god overpris, men på sølvrev er det et begrep som heter «fyldig nok». Hårkvalitet og renhet skal få sin plass i helheten. Renhet er en vanskelig egenskap å bedømme og krever skikkelig lys og gjerne sammenlikning med kjent mal. Pass på typepreget, som i stor grad består av riktig hårlengde, en klar mørk markering etter ryggen og passe lyshetsgrad. Se til at sidene og ryggen ikke «slutter» for brått bakpå ryggen og nedover lårene.

BLÅREV OG SHADOW

Det går an å si det enkelt: Jo fyldigere jo bedre, og så kommer alt annet i andre hånd! Lyshetsgrad på blåreven har ikke så stor betydning, men man bør unngå de mørkeste, og det er ingen grunn til å underkjenne de lyse. Se til at dekkhårene kikker over underpelsen også midt på ryggen, men det skal ikke mye til for at det skal være godkjent, og det skal ikke gå på bekostning av underpelsmasse.

Sjekk underpelsen for «tovethet». Det skal være mulig å få pelsen til å dele seg ved å blåse stødig rett ned i den, selv om man ikke lett skal kunne blåse til bunns. Ser man at underpelsen er tett sammenfiltret og umulig å skille er det grunn til å unngå slike dyr i avlsarbeidet. Dette gjelder selvsagt også shadow.

For shadow gjelder som tidligere at jo lysere jo bedre. White og 3X pale har god overpris i forhold til de mørkere, ellers er sorteringsreglene som for blårev.

MINK

Undertegnede skal ikke på noen måte hevde å være sorteringsekspert på mink, men generelt kan vi si at for mange norske oppdrettere gjelder det å fortsette arbeidet med å få tilpasset seg til markedet med minkskinn som går i kategorien velvet og velvet 2. Dvs. at dekkhårene skal være svært korte over underpelsen, mens underpelsen skal være dyp og tett, og det skal gjerne være mange nok dekkhår til å danne en fin overflate selv om de er korte. En del oppdrettere, spesielt i Rogaland, har lykkes godt med dette med å arbeide videre med importert førsteklasses dansk mink. Nå begynner vi å se resultater i besetninger andre steder også, og

dette arbeidet må bare fortsette. Kategori «Velvet2» skal være siktemål for sorteringen, og så skal man passe på å opprettholde et solid krav til underpels.

De forskjellige minktypene har litt forskjellige krav til lyshet, renhet, type osv. og dette fører for langt å gå inn på her. Kurs anbefales på det varmeste, og det er nok lurt for mange å få litt kvalifisert hjelp utenfra i sorteringa. Meld fra til regionleder eller direkte sentralt ved behov for hjelp til sortering i farmen.

ANDRE EGENSKAPER

Alle som driver med dyr vet at det er mange egenskaper ved dyra som må avveies til enhver tid når det gjelder rollen som avlsdyr. Uansett, alle avlsdyr skal være frie for medfødte og ervervede feil og mangler så lang vi kan bedømme. For sølvrevtypene skal vi ta en ekstra kikk etter tannkjøttsjukdommer. Dette må gjøres også på eldre dyr, da mange ikke utvikler synlige tegn før de er 1,5 til 2 år gamle.

Sjekk også bittet på dyra. Både mink og rev skal ha såkalt saksebitt eller tangbitt, dvs. at fortennene i overmunnen så vidt går framfor framtenna i underkjeven, eller de treffer akkurat på hverandre. Underbitt, kraftig overbitt (for kort underkjeve) eller uregelmessig tannstilling bør unngås i avlsarbeidet.

For blårevtypene er det først og fremst beinkvalitet som må vurderes. Det er faktisk stor forskjell på dyra, også på de som fôres som avlsdyr, så dette må ofres en gjennomgang. Og de dårlige beina skal ut! Sjekk også for øyeproblemer. En del blårever har problemer med øynene som resulterer i det vi kaller «rennende øyne». Det kan være flere årsaker til dette, men det er lett å ta avgjørelsen om at de som har problemer er ikke aktuelle livdyr.

For mink er det foruten Velvet-typen viktig å se at de beveger seg normalt og at hannene ikke har våt buk eller andre skavanker.

Alle handyr skal ha to normalt utviklede testikler på normal plass i pungen.

Vi står foran en hektisk og viktig sesong, og det er om å gjøre å møte den så godt forberedt som mulig. Vurdering av egen arbeidskapasitet i forhold til arbeidsmengden hører med til dette. Gjør avtaler om leid arbeid i god tid, søk samarbeid med andre oppdrettere, det lønner seg!

Alle ønskes en flott høst med topp dyr og selvsagt en god markedsutvikling! ■

KURS I KUNSTIG SÆDOVERFØRING PÅ REV

Norges Pelsdyralslag inviterer til påmelding til utdannelse som semintekniker på rev. Kurset holdes under forutsetning av nok påmelding, i overgangen januar/februar 2015.

Kurssted er Norges Miljø og Biovitenskaplige Universitet, på Ås.

Kurset går over to uker, med praktisk/teoretisk eksamen siste kursdag.

Påmelding skjer på e-post til:
Kai-Rune Johannessen, Norges Pelsdyralslag
På adresse: k.r.johannessen@norpels.no

Påmelding må være inne **innen 10.oktober**.

ANNONSER

DIVERSE PELSINGSUTSTYR

og farmutstyr, burseksjoner for rev samt fôringsmaskin D.L.A. 209 brukt to sesonger, selges rimelig.
Jarle Johansen, 6570 Smøla
Telefon 99 23 03 68

ROTOMAX - REV
Billig til salgs.
Selger også 15 000 liter fôrtank.
Henvendelse telefon 90 97 67 05.

100
100
100
100
100
100

Den sentrale skinnutstillingen 2014

Norsk pelsdyrnæring 100 år!

Årets store begivenhet i jubileumsåret for norsk pelsdyrnæring gikk av stabelen på Hamar lørdag den 30. august. Oppslutningen var også denne gangen god, med ca. 150 mennesker innom dørene i løpet av dagen. Et fullspekket program var det også, så den som ville få med seg det hele måtte stå på fra morgenen.

I anledning jubileet var det også en historisk samling med bilder fra forskjellige epoker i norsk pelsdyrnærings «liv og levned» gjennom 100 år. Og det var framlagt til gjennomsyn i de tidligere jubileumsbøker som har vært laget. Mange kan nok bli slått av den pioneråånd som preget næringa de første årene, og ikke minst hvor stor risiko en del av banebryterne tok med sine satsinger. Det var verdier på spill som er eventyrlige, sett med dagens øyne, særlig tatt i betraktning den beskjedne kunnskap som den gang forelå.

Hovedrolleinnehaver – skinna - var på plass fra dørene åpnet klokken 9 på lørdag morgen, og mange oppdrettere gikk som vanlig målbevisst rett på skinnbordene med katalogen i handa for å sjekke bedømmelsen, og kanskje med en ekstra spenning på hvordan egne skinn har kommet ut i bedømmelsen.

Flere av dommerne var til stede og kunne «forsvare» og forklare resultatene for interesserte oppdrettere.

Det var oppdrettere fra de fleste pelsdyrområder i landet til stede, fra Jæren i sørvest til Nordland og Troms i nord. Mange ankom allerede fredag kveld og ble over til søndag, og fikk på den måten en hel «Pelsdyrhelg», med faglige innslag og sosial omgang med kollegaer fra mange distrikter.

Skinnkurs

Nytt av året var et tilbud på fredag om kurs i skinnbedømmelse, arrangert av SagaFurs. Det var to forskjellige kursnivåer, ett kurs for relativt nye, utrenede oppdrettere på formiddagen, mens de med lengre fartstid og mer trening fikk teste seg selv på ettermiddagen. Etter det vi erfarer var dette et meget godt mottatt tiltak.

Konkurranse

Tradisjonen tro var det på lørdag duket for konkurranse i skinnbedømmelse både på rev og mink. Det var i år flotte premier i form av blant annet gavekort fra forskjellige leverandører. Deltakelsen →

var god og konkurransen var skarp. Vinnerne finner du på side 32.

Faglig påfyll

I forelesningssalen var det flere interessante og viktige foredrag om forskjellige fagtemaer. Blant annet var oppdretter Jan Bertlin fra Finland levende opptatt av å framheve at flere reveoppdrettere burde satse på å produsere en del av de mer sjeldne revetypene for at Saga skal få en bredere kolleksjon av naturlige fargetyper. Han viste til at Saga har et seriøst prosjekt gående for å forsyne motehusene med interessante skinn.

Studenter fra BI-Trondheim kunne fortelle om og vise interessante tall om lønnsomhet og arbeidsforbruk i norsk pelsdyrnæring. Flere fikk nok en tankevekker i den forbindelse.

For øvrig gjorde Guri Wormdahl fra NPA en gjennomgang av den politiske og mediemessige situasjonen for norsk pelsdyrnæring, og Jan Erik Carlson fra Saga gav en analyse av skinnmarkedet slik det er i øyeblikket. Med andre ord viktige og nyttige opplysninger for alle oppdrettere.

Lørdag kveld var det festmiddag, der det også var underholdningsinnslag og ikke minst premieutdeling for både konkurranser og skinnutstillingen. Tidligere direktør Ola Aa Eldøy holdt et fint historisk kåseri med fine anekdoter fra næringa gjennom årene.

Jubileumsårets skinnutstilling ble en fin markering og et hyggelig arrangement, som forhåpentlig kan gi inspirasjon til mange om videre arbeid i ei interessant og givende næring! ■

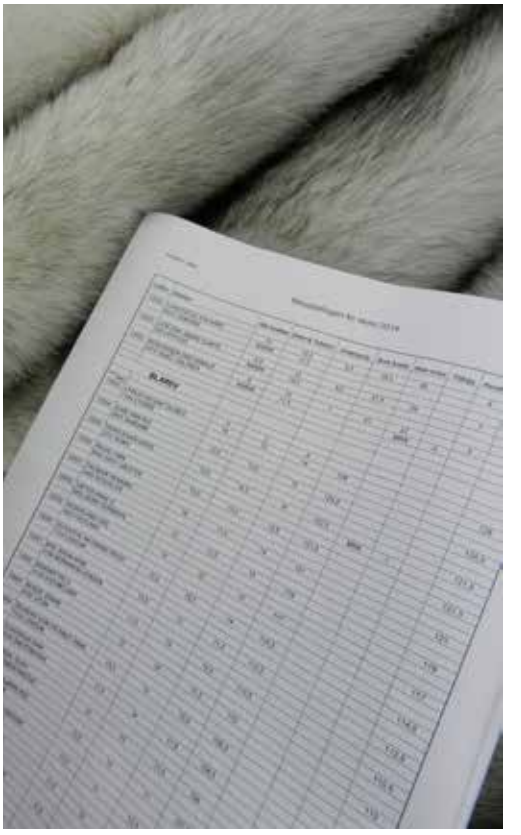

ÆRESPREMIER

nl-utstillingen 2014

ERCO

Premievinnere fra venstre: Per Haugstad jr., Dan Ole Alme, Arild Selbæk, Olav Haugen, Erling Halseth, Ole Ysland, Olav Magne Kvisli, John Jarle Gorseth, Kjell Hodne, Nils Egil Grude, Nils Lykkja.

Premievinnere på årets riksutstilling

REV

Skinntype	Utstiller/Adresse	Premie
Sølvrev	Arild Selbæk/Lensvik	Ærespremie og vandrepremie
	Idar Stadsvold/Dokka	2. premie
	John Jarle Gorseth/Soknedal	3. premie
Gullrev	Erling Halseth/Soknedal	Ærespremie og vandrepremie
	Idar Stadsvold/Dokka	2. premie
Platina	Ole Ysland/Lensvik	Vandrepremie
Blårev	Helene og Nils Lykkja/Storås	Ærespremie
Shadow	Dan Ole Alme/Sandane	Ærespremie og vandrepremie

Beste øvrige sølvrevtyper

Gull korsrev	Olav Magne Kvisli/Vegårshei	Ærespremie

Beste enkeltskinn rev

Sølvrev	Arild Selbæk/Lensvik	Ærespremie

MINK

Skinntype	Utstiller/Adresse	Premie
Scanblack/mahogany		
Scanblack	Kjell Hodne/Kleppe	Ærespremie og vandrepremie
	Kjell Hodne/Kleppe	2. premie
Mahogany	Kjell Hodne/Kleppe	Ærespremie
	Kjell Hodne/Kleppe	2. premie

MINK FORTS.

Skinntype	Utstiller/Adresse	Premie
Mørkebrune		
Scanglow	Kjell Hodne/Kleppe	Ærespremie og vandrepremie
Scanbrown	Kjell Hodne/Kleppe	2. premie
Scanbrown	Nils Egil Grude/Kleppe	3. premie
Brune typer[1)]		
Palomino	Olav Haugen/Lærdal	Ærespremie og vandrepremie
Palomino	Per Haugstad jr./Hommersåk	2. premie
Andre minktyper[2)]		
Silverblue	Ola Haugstad jr./Hommersåk	Ærespremie og vandrepremie
Pearl blå	Per Haugstad jr./Hommersåk	2. premie
Hvitmink	Per Haugstad jr./Hommersåk	Ærespremie og vandrepremie
Dominante mutanter[3)]		
Jaguar	Kjell Hodne/Kleppe	Ærespremie og vandrepremie
Jaguar	Kjell Hodne/Kleppe	2. premie

1) Brune typer: Pastel, dawn , beige, golden pearl og palomino
2) Andre minktyper: Perle blå, silverblue, alutian, safir og violet
3) Dominante mutanter: Jaguar, Stardust, alle cross, alle shadow

Knut Trosdahl

Knut Trosdahl kan se tilbake på et langt yrkesliv som har dreid seg om pelsskinn. Han har levd midt i en utvikling fra de mange små sølvrevgårdene, gjennom en eventyrlig minkperiode på 1960-tallet, oppblomstringa av reveproduksjonen på 1970- og 80-tallet, til dagens store og avanserte minkfarmer. Og hele tida har han vært oppdretternes trofaste tjener.

Av Ola Aa Eldøy

«Headhunted»

Knut Trosdahl er ekte oslogutt; født og oppvokst på Grünerløkka. Da salgssjef Lorentzen i Oslo Skinnauksjoner henvendte seg til rektoren på Foss skole og spurte om de hadde en kvikk og oppvakt elev som egnet seg for en lærlingeplass i firmaet, var Knut Trosdahl førstevalget. Snaut 17 år gammel begynte han i 1951 i OS. Der ble han værende hele sitt yrkesaktive liv, og gikk av med pensjon i år 2000.

Sortereraspirant

Knut ble ansatt som aspirant i sorteringa. Året før hadde Hans Sørensen blitt ansatt i tilsvarende posisjon. De to var jevngamle og utgjorde den svært unge garde blant de store, stødige og gamle sorterere. Knut valgte sølvrev som type i starten på læreprosessen. Olaf Linnerud var læremester.

Lyshetsgrad og størrelse var de første trinnene. Størrelsesmålinga gikk på «feelingen» - små, middels, store og ekstra store skinn. Når en hadde plukka ut en passelig mengde skinn, ble disse flytta videre til «gamlekara» Nils Børsheim, Ole Eikås, Erling Torkildsgard og de andre sorterere som hadde lang erfaring. Disse la skinnene utover et bord, fant et malskinn og plukka ut skinn som var like. Så var det nytt malskinn og ny utplukking. Til slutt var det en del skinn «til overs». Disse ble sendt tilbake til Linnerud som nå blanda de inn i nye skinn. På denne måten ble det atskillig fram og tilbakesending av skinnene. Det var også veldig varierende antall skinn i hver lott.

Ferdige lotter ble i neste omgang ført over til «beskriver» Magne Jacobsen som nøyaktig beskrev hver enkelt lott slik at de kom etter hverandre i passende rekkefølge. Dette var før SAGAs kvalitetssystem var innført. Beskrivelsene var derfor en vesentlig del av type og kvalitetsbestemmelsene. Han ga også en forhåndstakst.

Arbeidsplass midt i byen

Da Knut Trosdahl begynte i Oslo Skinnauksjoner var arbeidsplassen lokalisert til Christian Kroghs gate i

bysentrumet, like ved Akerselva. Her holdt de til i to bygninger. OS hadde bygd opp øverste etasje i den ene bygningen. Denne ble bygd med overlysglass i taket. Sorteringa foregikk de første årene i dagslys. Det var derfor problemer med å kunne starte før klokka ni om morgenen med selve sorteringa, med avslutning i 3-4 tida. Resten av arbeidsdagen ble brukt til annet arbeid.

Loftsetasjen var i 6. etasje, og aspirantene hadde jobben med å måke snø fra overlysvinduene på taket når det var nødvendig. Måkinga foregikk uten noen form for sikring, og «neste stopp» etter taket var seks etasjer rett ned i Akerselva. Heldigvis gikk det bra.

All flyttinga av skinn førte til en evig transport av skinn opp og ned i flere etasjer og mellom bygningene i Chr. Kroghsgate. I tillegg leide OS også lokaler i Storgata. Her ble blåreven etter hvert sortert - fra midten av 1950-årene. Da ble skinn fraktet i store traller manuelt mellom de to stedene, trillende ute i gata i Oslo-trafikken.

Å sortere i dagslys var naturlig nok en uholdbar arbeidsmåte i lengden. Lysforholdene var stadig varierende. Når sola gjorde seg gjeldende, måtte en slippe ned plater for å dekke for vinduene. En argumenterte med at lottene som ble sortert en dag, var like ut fra like lysforhold. Det ble etter hvert installert elektriske lamper. Men før en fikk etablert et system, var det omfattende eksperimentering med diverse ulike lysrørtyper og en endte opp med dagslyslamper.

Oppdrettere i kø

Da Knut startet i OS var det rundt 7000 pelsdyrgårder i Norge. I 1952 eksporterte vi ca. 80 000 sølvrevskinn og 50 000 blårevskinn, samt 90 000 minkskinn. Det sier seg sjøl at mengde leverte skinn pr. pelsdyrgård i snitt var ganske beskjedent. Derfor var det et voldsomt «kjør» i forbindelse med innleveringsfristene for skinn. Oppdretterne stod i kø nærmest ute på gata; mange med bare ei pakke under armen. Postvesenet «fløyt over» med skinnpakker. Alt arbeid og registreringer foregikk manuelt. Knut minnes dette som hektiske, men trivelige dager.

Sorterne – «gamlekara» - var sesongarbeidere. De kom inn i november og arbeidet til utpå våren. Hele vinteren bodde de på hotell. Etter hvert som minkproduksjonen økte, ble sorteringa spredd på enda flere leide lokaler. Da hadde OS en liten buss som fraktet sorterne fra hotellene til de ulike sorteringsstedene.

Lønnsforholdene var på «det jevne», men med rikelige muligheter for overtid. Det var arbeid langt ut over lørdagene, julaften og 2. juledag i den hektiske starten på sesongen.

Knut minnes ellers at Olav Thon som drev skinnhandel i den tida, tok sine turer innom for å «snuse opp» noen godbiter blant lottene.

Minken kom for fullt

Utover på 50-tallet kom minkproduksjonen for fullt. I 1951 ble det solgt 45 000 mørkminkskinn og snaut 7000 mutasjonsmink, som var vesentligst pastell. Fem år senere var det tilsvarende 160 000 mørkmink og 130 000 mutasjonsmink. Da Knut begynte i arbeidet, var minkavdelingen beskjeden, med få sorterere og Bjørn Hemsen som sjef.

Med den raske produksjonsutviklinga ble det fort behov for så vel flere i sorteringa og mer plass. Olaf Linnerund ble sjef for svartmink-sorteringa og Mathias Lindvik for mutasjonsminken. Olav Djupedokken og Knut Trosdahl var sorterere i mørkminken og fikk med seg flere aspiranter. Tilsvarende var Hans Sørensen i mutasjonsminken med sine aspiranter.

Mutasjonsminken var et beskjedent kapittel i starten. Blåmink og crossmink kom etter hvert, men første året med disse «fancy minkene» som de ble kalt, var det ikke flere enn at lottene ble hengt opp og fikk plass i garderoben til sorterne.

En engelskmann, Mr. Henry, var leid inn som sorteringsspesialist på disse typene. Han sorterte og sorterte og kom aldri over 10 skinn i lotter!

Med økte mengder skinn kom behovet for stadig større sorteringsarealer. Dermed måtte en ut på leiemarkedet igjen, med to nye lokaler. Alle så behovet for rasjonelle løsninger i nytt bygg, men ikke alle var villige til å betale prisen.

Eget hus på Økern – nesten i himmelen

På 1960-tallet var arealsituasjonen prekær. Den norske produksjon av mink var størst i verden (muligens unntatt Sovjet), og det måtte tas en beslutning om nybygg. Formann Rømcke Moe styrte byggekomiteen og utbygginga med hard hånd. Byggekostnadene økte på, og på slutten måtte det til en del «stripping» av bygget for å holde kostnadene i tømme. Men for de ansatte var det som å komme inn i himmelen minnes Knut, da bygget ble åpnet for →

internasjonal pelshandel høsten 1968, som et av det nye kronprinsparets første offisielle oppdrag.

Bygget var rasjonelt, og en maktet å samle alle aktiviteter i ett bygg. Før flyttinga til Økern var det totalt over 200 ansatte i OS, av disse 46 helårsansatte. Etter flyttinga kunne en rasjonalisere og gikk ned i antall ansatte. Det var likevel så folksomt i sesongen at en måtte spise i to omganger for å få plass i kantina.

Videre karriere

Knut Trosdahl ble sjef for revesorteringa i 1960. Senere ble han sorteringssjef for all sorteringsaktivitet da Hans Sørensen ble markedssjef. Han hadde også en rolle som auksjonarius sammen med Røiri og Sørensen. I siste del av sin lange arbeidsdag i OS var Knut leder for oppdretteravdelingen. Han har vært en del av ledergruppa i OS fra 1960 til han gikk av i 2000.

Knut er klar i sine utsagn om at selskapet la til rette for jobbutvikling og kompetanseoppbygging. Bryllupsreisa deres gikk til USA der Knut skulle studere minkoppdrett i praksis hos de berømte «Brødrene Fromm» i Wisconsin. Der tilbrakte Knut og hans kjære Eva et halvår mens han var innom de fleste aktiviteter knytta til farmen. Ellers har Knut hatt mange besøk hos kunder og i berederier i Europa og Amerika.

Auksjonarius

Oslo Skinnauksjoner hadde normalt fire auksjoner hvert år. Disse ble holdt i forskjellige lokaler rundt i byen så som Børsen, Losjen og flere hoteller, fram til Skinnsenteret åpnet i 1968. Knut auksjonerte i mange år sammen med direktør Paal Røiri og Hans Sørensen.

Kundene i den tida var flest amerikanere og en del europeere.

I første fasen var auksjonene tungvinte. En skrev ut manuelt bonger for hver lott, og så ned til kunden for undertegning. Men det var mange artige kunder og vanligvis «liv og lyst» under auksjonene. Knut minnes spesielt en storkunde (på godt og vondt), Ariowitsch, som dominerte i auksjonssalen. En gang utsattes åpninga på auksjonen fordi han ikke kom tidsnok. En annen gang ankom han med helikopter.

Enkelte auksjoner var prega av svakt marked. Da var det deprimerende å være auksjonarius (og helt sikkert også oppdretter). Han spurte salen: «er det interesse for lotter på denne sida (av katalogen)? Helt stille! Neste side?» Fremdeles stille. Da var det bare å trekke og skyve skinnene foran seg i resten av sesongen.

Trosdahl og de andre i auksjonsledelsen var stadig på besøk hos de andre auksjonshusene for å ha oversikt over sortering og taksering. Hovedkonkurrenten for OS var Hudson Bay i London, som hadde en del norske leverandører.

Nordisk samarbeid

Da SAGA ble etablert fikk de nordiske auksjonene felles sorteringsregime. Dette førte til jevnlige møter mellom sorteringssjefene i de forskjellige selskapene. Knut gir uttrykk for at de ulike landene passa på hverandre. OS hadde stor prioritet på farge og renhet, særlig mørkmink. Danskene prioriterte hårkvalitet og silkyhet og hadde mindre metallicproblem enn de andre. Finnene var opptatt av størrelse med en stor og kraftig mink uten all verdens hårkvalitet.

Diskusjonene var omfattende, minnes Knut, men samtidig gemyttlige, og samarbeidet på sorteringsnivå fungerte bra. De høstlige møtene der hvert selskap hadde med sammenlignings-lotter var alltid interessante.

Kontakt med oppdretterne

Når Knut Trosdahl ser tilbake på sine mange arbeidsoppgaver, mener han at kontakten med oppdretterne er det som har gitt ham mest. Han ble etter hvert spesialist på dialekter fra hele landet, og kjente personlig svært mange oppdrettere.

Kontakten starta på 1950-tallet da han sammen med andre sorterere reiste rundt i pelsdyrgårdene på livdyrsortering utover høstene. Senere ble skinnvurderingskursene arrangert, der det ble holdt kurs over hele landet, og kursledelsen levde «sigøynerlivet» med å kjøre rundt i en svær amerikansk van fylt med skinn.

Som sorteringssjef deltok Knut på alle dommerkursene om høstene ved starten på livdyrutstillingene. Og i de senere årene som oppdretterkontakt, delte Knut gleder og sorger med oppdretterne når auksjonssalgene gikk opp og ned.

Avslutning

Knut Trosdahl sitter inne med en lang og interessant historie gjennom nesten 50 år i pelsdyrnæringa. Det er bare en liten brøkdel vi har klart å formidle her. Når vi spør han om han ville valgt denne yrkesvegen på nytt, svarer han, uten tvil, at han har fått mange muligheter og opplevelser gjennom arbeidet. Og at han har vært heldig som har fått oppleve dette.

Og pelsdyrnæringa som fikk Knut Trosdahl i sin tjeneste, har all grunn til å være fornøyd med dyktig og sympatisk ansatt og kollega. ■

ANNONSE

ALT TIL MINKFARMEN

Gode priser på

- Bur og kasser til mink
- Meihotech Sypistoler og syringer
- Frostsikkert vann rev og mink
- Fôrmaskiner nye og brukte
- Alt i pelseutstyr til mink
- Kjøper brukte gode fôrsiloer 2 000 – 2 500 kg

Einar Johan Sirevåg
4364 Sirevåg
Mob 909 65 201
Mail ej-si@online.no

Norges Pelsdyralslag • Oslo Skinnauksjoner AS • Pelsdyrtrygdelaget

Leder:
Bertran Trane Skadsem
4354 Voll
Tlf.: 51 42 00 48
Mobil: 91 31 55 30

Administrerende direktør:
Knut Berg
Mobil: 91 32 34 36
E-post: berg@norpels.no

Sentralbordet er åpent 09.00 -15.00.

Tlf.: 47 80 72 00

Styret i Norges Pelsdyralslag

Leder Bertran Trane Skadsem
Tlf.: 91 31 55 30

Nestleder Henning Dalbakk
Tlf.: 90 58 68 15

Medlem Trond Sørum
Tlf.: 97 12 68 89

Medlem Bjørnar Berg
Tlf.: 92 80 93 63

Medlem
Monica Sommerschild Friheim
Tlf.: 48 14 49 69

Norges Pelsdyralslag

Arild Martinsen, HR-sjef
Tlf.: 99 01 85 16
E-post: martinsen@norpels.no

Hans Åge Kulbotten, seksjonssjef
Tlf.: 97 06 48 65
E-post: kulbotten@norpels.no

Knut Smedsrud, økonomisjef
Tlf.: 95 36 89 52
E-post: smedsrud@norpels.no

Torkil C. Tveter, markedssjef
Tlf.: 92 22 30 80
E-post: tveter@norpels.no

Guri Wormdahl, informasjonssjef
Tlf.: 93 43 42 00
E-post: wormdahl@norpels.no

Steinar Davidsen, rådgiver
Tlf.: 41 42 44 46
E-post: davidsen@norpels.no

Kai-Rune Johannessen, seniorrådgiver
Tlf.: 90 79 19 74
E-post: k.r.johannessen@norpels.no

Sven Gil Westersjø, rådgiver, driftsøkonomi
Tlf.: 92 86 24 10
E-post: westersjoe@norpels.no

Hege G. Tønnesen, rådgiver, dyrevelferd
Tlf.: 95 45 13 40
E-post: Toennesen@norpels.no

Celine Kongsli Heimberg, veterinær
Tlf.: 99 37 55 69
E-post: heimberg@norpels.no

Helen Kristiansen, SAMPO
Tlf.: 92 61 81 55
E-post: sampo@norpels.no

Anne Marit Gislingrud, laboratorieleder
Tlf.: 95 36 85 73
E-post: lab@norpels.no

Regionlagene/Regionledere 2013

Fjordane Pelsdyralslag
Håkon Lundestad, Fjellbygda, 6823 Sandane
Mobil: 481 31 321
E-post: maria.lundestad@enivest.net

Fjellregionen Pelsdyralslag
Knut Haugland, Nysetra, 7340 Oppdal
Mobil: 918 93 200
E-post: hauglandk@hotmail.com

Nordland og Troms Pelsdyralslag
Harald J. Pedersen, 8890 Leirfjord
Mobil: 928 24 387
E-post: bergli-p@online.no

Rogaland og Hordaland Pelsdyralslag
Lodve Haaland, Tjessheimvn. 43, 4332 Figgjo
Mobil: 408 69 075
E-post: lohaa@online.no

Sør Pelsdyralslag
Knut Ruggesæter, Høyjordvn. 16, 3158 Andebu
Mobil: 90 19 05 27
E-post: k-rugge@online.no

Trøndelag Pelsdyralslag
Odd Einar Friheim, 7520 Hegra
Mobil: 913 16 942
E-post: oddeinar@friheim.com

Valdres I Hallingdal Pelsdyralslag
Sigbjørn Kirkebøen, 3560 Hemsedal
Mobil: 907 39 228
E-post: sigkirke@online.no

Østlandske Pelsdyralslag
Per Blilie, 2843 Eina
Mobil: 928 52 383
E-post: perblilie.eina@gmail.com

Returadresse: Postboks 175 Økern, 0509 Oslo

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON B
NORGE P. P.
posten

Vinnere av skinntevlingen

Oslo Skinnauksjoner arrangerte skinntevling på Hamar i forbindelse med riksutstillingen for skinn, lørdag 30. august.

Rangering Sølvrev:

Per Haugstad jr	62	(Midt-Norsk Fôr)
Olav Magne Kvisli	60	(Felleskjøpet Agri)
Arild Selbæk	60	
Odd N. Haugrønning	59	
Atle-Roger Evebø	59	
Levin Mikkelsen	59	

Beste region

Rogaland og Hordaland, Per Haugstad jr, Aksel Birkeland og Nils Egil Grude (Olav Thon)

Poengbedømmelse sølvrev:

Arild Selbæk	117	(Oslo Skinnauksjoner AS)
Atle Birkeland	116,5	(Felleskjøpet Agri)
Dan Ole Alme	116,5	
Sigbjørn Kirkebøen	115	
Aksel Birkeland	113,5	
Sigrid Kari Dolve	113,5	

Poengbedømmelse blårev:

Stig Muri	70,5	(Scandic hotell Hamar)
Olav Magne Kvisli	70	
Atle Birkeland	69	
Jørand Ø. Lunde	68,5	
Dan Ole Alme	68,5	
Atle-Roger Evebø	68,5	
Aksel Birkeland	68,5	
Sigbjørn Kirkebøen	68,5	

Rangering svartmink:

Valdas	92	(Midt-Norsk Fôr)
Per Haugstad jr	92	(Felleskjøpet Agri)
Kjell Hodne	90	
Lodve Haaland	90	
Morgan Rege	88	
Dan Ole Alme	88	

Rangering brunmink:

Arnt Erik Evja	92	(Pelsdyrfôr Hamar)
Gina Sørby	92	(Felleskjøpet Agri)
Ole J Indergård	90	
Atle Birkeland	90	
Dan Ole Alme	88	

Beste region

Fjordane, Dan Ole Alme, Øystein Fjellestad og Olav Haugen (Felleskjøpet Agri)

Givere av gavepremie i parentes.

Vi gratulerer vinnerne og takker for god deltakelse!